

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXX. Ex doctrina lib. 5.6.7. & 8. stabilita, perspicuisque utriusque
Testamenti, & Sanctorum testimoniis comprobata, atque valido rationum
Theologicarum præsidio roborata, quòd Deus solus esse ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

veret, sincerè dicat, sibi in conscientia videri quòd sic.

319 Quia tamen res ista non nihil ambigua est, sæpèque contingit matutinam intentionem mutari, intentionique charitatis intentionem succedere cupiditatis, non solum dum actioni actio succedit, sed & in ejusdem actionis progressu; ita ut una eademque actio ex charitate inchoata, ex cupiditate non raro continetur, unumque & idem opus, bonà cœptum intentione, malà finiatur (ut D. Gregorius docet l. 25. Moral. c. 16.) propterea Estius sapienter monet, intentionem frequenter iterandam, præsertim dum actio disparata succedit. Cùmque naturæ seipsam semper & ubique querentis fraudes & doli subtilissimi sint, omnes animi recessus scrutandi sunt, sollicitèque cavendum, ne in principio, medio & fine actionum nostrarum aliqua se immisceat illecebra proprii amoris; ne etiam quod cum fervore incœptum est, tepescat, & cùm tepescere cœperit, omninò frigescat, prorsusque extingatur, nisi crebrius flamma renovetur.

320 Nec piis hominibus, etiam mechanicis, difficilis est ista renovatio, utpote quæ momento fieri potest. Vel 1°. solum proferendo nomen *Jesu*, vel *amen* ex condicto matutino, quo statuerint intentionem toties renovare, quoties illud protulerint. Vel 2°. dicendo in principio actionis, *sanctificetur nomen tuum*. Vel 3°. devotè dicendo in nomine *Patris, & Filii, &c.* cùm verba ista significant Deum in ratione principii & finis actuum nostrorum. Sic enim Apostolus intelligit ad *Coloss.* 3. cùm ait: *Quodcumque facitis... omnia in nomine Domini nostri Jesu Christi*. Et ideo usus signi crucis in Ecclesia primitiva frequentissimus fuit, antè quemlibet actum: *Ante omnem progressum, atque promotum* (ait Tertullianus lib. de coron. milit. c. 3.) *ad omnem aditum, atque exitum, ad vestitum, ad calceatum, ad lavacra, ad mensas, ad lumina, ad cubilia, ad sedilia, quocumque nos conversatio exercet, frontem crucis signaculo terimus*. Idque etiam Hieronymus commendat epist. 22. c. 16. *Ad omnem actum, & ad omnem incessum, manus pingat crucem*. Vel 4°. mechanici, toto die labori manuum incumbentes, laborem suum in Deum referre facile possunt, laborando ex sincera intentione conformandi se ordini divinæ Providentiæ, quæ ipsos constituit in necessitate se familiamque suam sustentandi per laborem.

CAPUT XXVIII.

Necessaria non est relatio omnium actuum nostrorum per amorem Dei super omnia; neque per charitatem perfectam; sufficit quòd fiat per imperfectam, quæ etiam in peccatoribus reperitur.

321 **E**X dictis lib. 6. c. 21. constat, quòd non omnis amor Dei propter se, sit charitas

perfecta. Quod & constat ex variis gradibus charitatis ibidem c. 22. enarratis, quorum aliqui in ipsis quoque infidelibus esse possunt. Et constabit amplius ex dicendis to. 3. l. 5.

Hinc porò conficitur, nec amorem Dei super omnia, nec perfectum amorem Dei necessarium esse ad satisfaciendum præcepto, *Omnia in gloriam Dei facite*. Cùm ad hoc sufficiat amor Dei propter se.

Nèque primum maximumque mandatum, quatenus prohibet manfrosos creaturarum amorculos, atque adeò præcipit nullam creaturam amare nisi propter Deum, obligat ad Deum in omnibus actibus nostris amandum super omnia, vel amore perfecto; sed solum ad non amandum creaturam nisi propter Deum. Quod fit per amorem Dei, etiam imperfectum, & non super omnia. Vide lib. 6. cap. 17.

CAPUT XXIX.

Charitas generaliter dicta, per quam omnia opera nostra in Deum referenda sunt, à Deo est per gratiam actualem, non ab homine per naturam.

HÆc assertio fusè à nobis ex divinis Oraculis, sanctis Patribus, & rationibus Theologicis demonstrabitur libro 9. sequenti, ubi de gratia tractabimus, quatenus uno ex generalibus morum principii, ad malum declinandum, bonumque faciendum necessarius.

CAPUT XXX.

Ex doctrina lib. 5. 6. 7. & 8. stabilita, perspicuisque utriusque Testamenti, & Sanctorum testimoniis comprobata, atque valido rationum Theologicarum præsidio roborata, quòd Deus solus esse queat finis, etiam negativè ultimus, omnis amoris ordinati, ceteraque omnia ad ipsum propter se dilectum referenda sunt per charitatem, saltem generaliter dictam, quæ à Deo fit per gratiam actualem: quatuor famosa Corollaria derivantur. Primum, quòd omnis actus moraliter bonus, debitisque omnibus circumstantiis, tam ex parte operis, quam ex parte operantis vestitus, meritorius sit, saltem de congruo, nullus steriliter bonus.

DE congruo (inquam) quia ex propositionibus 62. & 63. damnatis à Pio V. constat, actus moraliter bonos, debitisque omnibus circumstantiis vestitos, per gratiam sancti Spiritus nondum inhabitantis, fieri à peccatoribus, per eaque ipsos ad justificationem disponi. Sola verò opera justorum, facta à vivo Christi membro, per gratiam sancti Spiritus inhabitantis, de condigno meritoria sunt.

Omnem porò actum moraliter bonum, 326

debitisque omnibus circumstantiis vestitum, meritorium esse, saltem de congruo, manifestè consequitur ex hæcenus dictis. Omnis quippe actus ejusmodi à Deo est per gratiam, ut constat ex Conciliis, sanctis Pontificibus & Patribus libro seq. referendis. Omnis verò actus bonus, qui à Deo est per gratiam, meritorius est, saltem de congruo, ut omnes Theologi fatentur.

327 Istamque Sanctorum esse Theologiam probatur 1. ex D. Basilio in Psal. 29. dicente, quòd una qualibet actio, aut ad inferiora nos per peccatum deducit; vel (si usquequaque bona sit) habiles ad Deum accedendi, ad Deum tollit. Omnis verò actio, nos ad Deum tollens, sine dubio meritoria est, saltem de congruo.

328 Idem conficitur ex Fulgentio l. 1. de verit. prædest. c. 18. dicente: *Omne quod non est ex fide, peccatum est, & sine fide impossibile est placere Deo. Qui autem Deo non placet, procul dubio displicet.* Quasi dicat: omne quod humano modo agitur, vel est, vel non est ex fide. Si est, Deo placet, adèque non est sine retributione. Si non est, Deo displicet, & in quantum displicet, poenà dignum est.

329 Item ex D. Paulino, seu Authore epistolæ ad Celantiam: *Omne quod agimus, omne quod loquimur, aut de lata, aut de angusta via est.* Si de lata, ducit ad perditionem, proximè vel remotè. Si de angusta, ducit ad salutem.

330 Item ex D. Gregorio l. 26. Moral. c. 13. *Non enim ante oculos Dei vacue transvolant cogitationes nostræ, & nulla momenta temporis per animum transeunt sine statu retributionis.*

331 Secundò idipsum probatur, quia juxta Augustinum, aliosque communiter Patres, nullus est actus omni ex parte bonus, debitique omnibus circumstantiis vestitus, nisi in Deum relatus, per veri nominis charitatem, saltem generaliter dictam, id est, verum, sincerumque Dei propter se amorem. Omnis verò actus bonus, taliter in Deum relatus, salutaris est, seu proficiuus ad salutem. Cùm charitas veri nominis nequeat non esse salutaris. Neque enim potest non esse ex gratia, ut vidimus cap. 29.

332 Tertio, Augustinus id manifestè docet omnibus locis, quibus nullum ejusmodi actum agnoscit, nisi qui aliquo modo est ex fide per charitatem operante. Fides autem & charitas, secundum Augustinum, steriles esse non possunt.

333 Quartò, idem Augustinus idipsum expressissimè tradit l. 4. contra Julianum c. 3. ubi non solum constanter asserit, nullos dari actus steriliter bonos, nullam veram justitiam sterilem, nullas veras virtutes steriles; sed & mirum quantum insurgit in Julianum ea in re ipsi contradicentem, ut videbimus libro sequenti. Et ratio tantæ aversionis ipsius ab hujusmodi actibus & virtutibus, est, quia Pelagiana subtilitas & astutia ideò excogita-

Tem. I.

vit induxitque genus quoddam actuum, naturaliter bonorum; ad vitam æternam sterilitium, ut colorem aliquem haberet adstruendi aliquid in natura initium, seu dispositionem ad gratiam. Ita præsertim Julianus apud Augustinum loco citato, ubi (cum Semipelagianis, proximè referendis) istud commentum iisdem fundamentis stabilire conatur quæ Noviores etiam allegant, qui actus naturali bonitate steriliter bonos hodie admittunt. Quòd utique natura à Deo creata, atque bona sit, potens proinde fructus efficere bonos. Quòd extincta non sit tota vis naturæ; nec proinde extincta facultas efficiendi opera sibi proportionata, saltem facilia, v. g. colendi parentes, afflictis compatiendi, &c. Quòd denique in infidelibus, omni gratiã destitutis, veræ non defuerint virtutes, ut virginitas in Vestalibus, fortitudo in Fabriciis, Camillis, &c. ut videre est loco citato. Ubi Augustinus Juliani detegit vafritiem, callidamque machinationem, quæ genus istud actuum naturaliter honestorum comminiscabatur, ut initium aliquod, seu dispositionem in natura poneret ad gratiam: *Vis intelligi, hominem per se incipere, sine gratia... in quo enim vis hominem, sicut loqueris, ad aliquid generosi cordis stimulis incitari, in hoc eum non vis in Domino, sed in libero arbitrio gloriari, ac sic priorem dare, ut retribuatur illi.* Eandem Semipelagianorum inventionem Hilarius refert in epist. ad Aug. præfixa libro de prædest. Sanct. *Nullam ita depravatam voluntatem, vel extinctam putant, ut non debeat, vel possit velle sanari.*

Sic itaque asseruerunt genus illud actuum naturaliter bonorum, ad vitam æternam sterilitium, ut, eo posito, aliquo colore inferre possent, aliquam in natura dispositionem, licet improportionatam, ad gratiam; quæ proinde aliquo modo daretur secundum meritum. Ideò Augustinus de prædest. Sanct. c. 2. *Videte (inquit) si aliud agitur isto modo, nisi ut gratia Dei secundum merita nostra detur quolibet modo.* Ideò dicit, quolibet modo: quia hæretici solliciti esse non solent de modo, dummodò errorem suum tueri possint, quolibet demùm modo.

Nec certè, posito illo genere actuum naturaliter bonorum, naturali v. g. Dei propter se dilectione, prorsus infundata fuisset ipsorum argutia, homines, per ejusmodi actus, quodam modo ad gratiam disponi, dareque aliquam Deo occasionem ei aliquo modo retribuendi, & hominem, saltem hoc sensu, licet imperfecto & improportionato, gratiam promereri. Ob rationem n. 333. allatam.

Vidit proinde aquilinis oculis suis consequentiam istam Augustinus, nec eam negavit fundatam; imò fundatam agnovit lib. 4. contra Julian. c. 3. quia *absit (inquit) ut Deus bonus, à quo securis paratur arboribus non facientibus fructum, excidat, & in ignem mittat arbores bonas, &c.* Quippe arbori bo-

ne sunt, quarum fructus boni sunt, & debent Deo placere. Propterea ergo totis viribus impugnavit genus illud operum naturaliter bonorum, ne colorem, aut verisimilitudinem consequens istud haberet. Propterea (inquam) totis viribus infectatus est actus sterilitate bonos, quos Julianus comminiscabatur. Nec potuit non infectari, salvo principio suo (quod ut certum statuit) de necessitate gratiae, tam ad singulos actus bonos, quam ad vitandum, ne aliqua ex parte peccemus, in omni eo quod facimus. Quam gratiae necessitatem statuit in locis Prolegom. 6. c. 19. relatis, necnon iis quae libro sequenti proferuntur.

337 Augustino jungamus fidelem discipulum Aquinatem, qui in 1. dist. 1. q. 3. ad 3. dicit quod nullus actus, procedens a ratione deliberante, est inaccessibilis. Quasi refertur in Deum, supposita gratia, meritorius est. Si autem non refertur, peccaminosus est.

338 Et 1. 2. q. 21. a. 4. ex professo tractans quaestionem: *utrum actus humanus, in quantum est bonus vel malus, habeat rationem meriti, vel demeriti apud Deum?* In argumento *Sed contra* imprimis arguit sic: dicitur *Eccles. ult. cuncta quae sunt, adducet Deus in iudicium, sive bonum sive malum. Sed iudicium importat retributionem, respectu cuius meritum vel demeritum dicitur. Ergo omnis actus bonus, vel malus, habet rationem meriti vel demeriti apud Deum.* Deinde in corp. dicit quod actus alicujus hominis habet rationem meriti, secundum quod ordinatur in Deum. Omnis verò actus bonus, debitisque omnibus circumstantiis vestitus, secundum ipsum, ordinatur in Deum. *Est enim debitum, ut ad finem ultimum omnes actus nostri referantur.* Et ad 3. *Totum quod homo est, & quod potest, & habet, ordinandum est ad Deum. Et ideo omnis actus hominis bonus, vel malus, habet rationem meriti, si sit bonus, vel demeriti apud Deum, si sit malus, quantum est ex ipsa ratione actus, id est, quantum est ex parte operis, praescindendo a statu operantis, qui debet esse in statu gratiae gratum facientis, ad meritum condignum, seu simpliciter dictum. De quo proinde merito intelligendus est S. Doctor, si quando contrarius videatur.*

339 Praeterea S. Doctor id ipsum aperte insinuat ibidem q. 114. a. 4. dum ait quod *meritum vitae aeternae primò pertinet ad charitatem, ad alias autem virtutes secundario, secundum quod earum actus à charitate imperantur.* Sic enim argumentor: Omnis actus omni ex parte bonus, vel est charitatis actus, vel à charitate imperatus (juxta S. Doctorem, non admittentem actum omni ex parte bonum, nisi relatum in Deum, quod secundum ipsum pertinet ad charitatem.) Sed omnis actus charitatis, vel à charitate imperatus, quantum est ex parte actus, meritorius est. Cum meritum ex parte actus primò pertineat ad charitatem, ad alias autem virtutes, secundum quod earum actus à charitate imperantur.

Denique 2. 2. q. 104. a. 3. dicit, quod *quae cumque virtutum opera ex hoc sunt meritoria apud Deum, quod sunt ut obediatur voluntati divinae.* Quaecumque verò fiunt propter Deum (uti fiunt omnes actus boni, in Deum relati) fiunt, vel formaliter, vel virtualiter, ut obediatur voluntati divinae. Cum ex charitate fiant, quae omnia facit, quia placita sunt Deo.

CAPUT XXXI.

Corollarium secundum. Nulla est voluntas, omni ex parte bona, ad debitumque finem ultimum ordinata, sine charitate, saltem generaliter dicta, & imperfecta, ut Sanctorum habet Theologia.

Voluntas quippe omni ex parte bona, ad Deumque finem ultimum rectè ordinata, formaliter vel fontaliter est amor ordinatus. Omnis verò amor ordinatus, vel est Dei propter se, vel creaturae propter Deum; adeoque vel charitas, vel procedens ex charitate, saltem imperfecta, & generaliter dicta, ut constat ex dictis lib. 3. 5. 6. & 7.

Hanc autem Sanctorum esse doctrinam, ostenditur 1°. ex Augustino 1. 14. de Civit. Dei c. 7. ubi sic: *Bona voluntas iustitiae in Scripturis charitas appellatur.* De gratia Chr. c. 21. *Quasi verò aliud sit bona voluntas, quam charitas.* In Psal. 36. *Ipsa est charitas, quae dicitur bona voluntas.* Homil. 8. inter 50. *Bona enim voluntas est ipsa charitas.* Lib. 3. oper. imperf. in Julian. c. 108. Pelagianus urgens, ut inter divinae gratiae species ponant dilectionem, quae non ex nobis, sed ex Deo esse Scriptura testatur: de ista dilectione dicit, quod sine ea nullus est bona voluntas, & cum ea nullus est nisi bona voluntas. Dilectio verò, quam non ex nobis, sed ex Deo esse Scriptura testatur, charitas est, secundum illud 1. Joan. Charitas ex Deo est. Et ipse Augustinus loco citato de Civit. fatetur, *Scripturas Religionis nostrae. non aliud dicere amorem, aliud dilectionem vel charitatem.* Ipsumque locis relatis (quibus similia habet in Psal. 9. & 1. 2. ad Bonifac. c. 9. & alibi saepe) veri nominis charitatem intelligere, constabit ex dicendis cap. 35, atque insuper constat ex eo quòd lib. 12. de Civit. c. 9. bonam voluntatem confundat cum casto Dei amore (id est Dei propter se amore, ut sexcentis locis exponit.) Deus, inquit, Angelos cum bona voluntate, id est cum amore casto, quo illi adherent, creavit. Unde sine bona voluntate, hoc est Dei amore, nunquam sanctos Angelos fuisse credendum est.

2°. Ex Prospero lib. contra Collat. c. 22. aiente, quòd nullus est bona voluntatis motus, nisi quem creavit diffusa per Spiritum sanctum charitatis afflatus.

3°. Ex Chrysolologo serm. de S. Laurentio, Non deest charitas, si non deest bona voluntas: ipsa enim ardens voluntas, dicitur charitas.

4°. Ex Caesario Arelat. homil. 2. de elec-